

MAŁGORZATA OGORZALEK

ANDRZEJ SARWA
- DOROBEK I OSIĄGNIĘCIA
W 40. ROCZNICĘ PRACY TWÓRCZEJ

Małgorzata Ogorzałek

**Andrzej Sarwa - dorobek i osiągnięcia
w 40. rocznicę pracy twórczej**

Małgorzata Ogorzałek

Andrzej Sarwa
- dorobek i osiągnięcia
w 40. rocznicę pracy twórczej

wstępem opatrzył Andrzej Cebula

Sandomierz 2015

Redaktor: Władysław Kot
Projekt okładki: Juliusz Susak

Tekst: dr Małgorzata Ogorzałek
Wstęp: red. Andrzej Cebula

Wszystkie fotografie w książce pochodzą ze zbiorów Andrzeja Sarwy

Copyright © 2015 by Małgorzata Ogorzałek

ISBN 978-83-60084-26-7

Andrzej Sarwa jeszcze nie napisał ostatniej książki

W bieżącym roku, w dniu 12 maja, minęła **40 rocznica** pracy twórczej **Andrzeja Sarwy**, pisarza, poety, tłumacza, dziennikarza, **autora lub współautora kilkuset publikacji książkowych**, znanego i docenianego w kraju i za granicą, w Sandomierzu natomiast zaledwie rozpoznawalnego.

Dorobkiem Jubilata można by obdzielić co najmniej kilka osób.

Ponieważ wszystkie szczegółowe informacje na ten temat zawiera ni-niejsza publikacja, nie ma potrzeby aby we wstępie dokonywać jakiegos ogólnego podsumowania dorobku Sarwy. Natomiast można wspomnieć o fakcie, że spośród wszystkich żyjących pisarzy związanych z Sandomierzem (czy to miejscem urodzenia, zamieszkania czy też tematyką twórczości) dorobek **jedynie dwóch** spośród nich uwzględniony jest w badaniach i został poddany analizie przez Bibliotekę Narodową w Warszawie. Jednym jest **Andrzej Sarwa**, drugim zaś **Wiesław Myśliwski**.

Warto więc ukazać ich dorobek obejmujący tytuły i nakłady dzieł według danych tejże Biblioteki Narodowej:

Andrzej Sarwa:

**111 tytułów,
łączny nakład wyd. egzemplarzy - 736 tysięcy,
łączna liczba wydań - 122.**

Wiesław Myśliwski:

**30 tytułów,
łączny nakład wyd. egzemplarzy - 424 tysiące,
łączna liczba wydań - 31.**

Andrzej Sarwa jest sandomierzaninem od wielu, co najmniej od pięciu, pokoleń. Z miastem jest związany nie tylko przez fakt urodzenia się i mieszkania w jego granicach, ale także uczuciowo i sentymentalnie. Sandomierz stanowi ważne „paliwo” dla bogatej twórczości Jubilata.

Zadziwiające jest, że do chwili obecnej tak wielki dorobek Sarwy nie został w jego rodzinnym mieście zauważony i należycie doceniony. Może dlatego, że jest „nieuwikłany” w żaden układ polityczny ani towarzyski?

Jakim jest człowiekiem?

Według mojej subiektywnej oceny to osoba wrażliwa na każdą krzywdę ludzką, na sercu leży mu dobro miasta i jego mieszkańców. Jeśli poprosić go o pomoc, nigdy nie odmówi, jeśli tylko ma taką możliwość.

Jest to skromny człowiek, który nigdy się nie upominał o żadne tytuły i zaszczyty.

Bardzo sympatycznie, chociaż zarazem okazale wypadł jego benefis, który zorganizowały córki Jubilata - Joanna i Marta, przy wsparciu przyjaciół. Odbył się on w Domu Katolickim, a oprócz córek prowadzili go ks. dr Tomasz Lis z „Gościa Niedzielnego” oraz ks. dr Leszek Pachuta i pani dyrektor Marta Żurawiecka z Wydawnictwa Diecezjalnego w Sandomierzu.

Benefis Andrzeja Sarwy zaszczytili bardzo liczni jego przyjaciele i osoby dobrze mu życzące. Według moich szacunków obecnych było ponad 200 osób. Uświetniły go też występy zespołu Stowarzyszenia „GORZYCZANIE Z SERCEM DLA LUDZI”. Między gośćmi byli obecni również przedstawiciele władz samorządowych: Pan Burmistrz miasta Sandomierza Marek Bronkowski i Naczelnik Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu - Janusz Suszyna ze Starostwa Powiatowego, którzy złożyli Jubilatowi życzenia i wręczyli okolicznościowe dyplomy. Przybyli też niektórzy naukowcy, korzystający z dorobku Jubilata w pracy dydaktycznej i działalności naukowej. Listy gratulacyjne lub życzenia z okazji jubileuszu 40-lecia pracy twórczej Andrzeja Sarwy nadesłali natomiast:

Jego Eminencja Wielce Błogosławiony Sawa, Prawosławny Metropolita Warszawski i całej Polski,

Jego Ekscelencja Najprzewielebniejszy Abel, Prawosławny Arcybiskup Lubelski i Chełmski,

Jego Eksceleńcja Edward Frankowski, Biskup Pomocniczy Diecezji Sandomierskiej,

Jego Eksceleńcja Stanisław Sawicki, Biskup Katolickiego Kościoła Narodowego w Polsce,

Jego Magnificencja prof. dr hab. inż. Stanisław Adamczak, dr *h.c.*, Rektor Politechniki Świętokrzyskiej,

Jego Magnificencja prof. dr Janusz Merski, Rektor ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie,

Ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk SAC, kierownik Katedry Teologii Dogmatycznej Pozytywnej Wydziału Teologicznego, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,

Ks. dr Adam Wąs SVD z Wydziału Teologii, Instytutu Teologii Fundamentalnej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II,

Ks. dr Jan Aptacy, profesor w Facoltà Theologica dell'Italia Centrale we Florencji,

Dr Alfred Palla - historyk, bibliista, teolog adwentystyczny i apologeta,

Dr Hanna Werblan-Jakubiec, Dyrektor Ogródu Botanicznego Uniwersytetu Warszawskiego,

Dr n. med. gen. bryg. Zbigniew Teter,

Prof. zw. dr hab. Henryk Chałupczak z Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

Iwona Tsanev z Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

Agata Bazak historyk i publicystka ze Staszowa,

Małgorzata Żurecka, Wiceprezes Rzeszowskiego Oddziału Związku Literatów Polskich,

Grażyna Czaderska z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie.

Bardzo piękne świadectwo o wartości 40-letniej działalności Andrzeja Sarwy dały panie **Justyna Nowosielecka**, która na Uniwersytecie Rzeszowskim **otrzymała tytuł magistra** na podstawie pracy *Twórczość nie-banalna i eksperymentalna Andrzeja Sarwy* napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Kazimierza Maciąga i **dr Katarzyna Simonienko** z Białegostoku, wraz z którą przetłumaczył arcydzieło literatury walijskiej *Ma-binogion* i współtworzył „Bibliotekę Tradycji Celtyckiej”.

Dariusz Fugiel, przyjaciel Jubilata tak mówi o nim:

„Cechą charakterystyczną Andrzeja Sarwy jest to, że cały swój warsztat literacki, umiejętności i profesjonalizm osiągnął sam. Jemu, w stawianiu pierwszych kroków pisarskich, a potem w dalszym rozwoju nie pomógł nikt, on innym natomiast tak. Kiedy Andrzej zauważył, jak rozwija się przygotowywana przeze mnie publikacja, stwierdził zachęcająco: „Ależ z tego może być książka, pisz, pomogę ci”. Nie tylko wniósł do tego dzieła swoje obycie i doświadczenie literackie, nie tylko blisko jedna czwarta treści została napisana przez niego, ale, o dziwo, zdecydowanie odrzucił jakże uzasadnioną propozycję wymienienia go na stronie tytułowej książki jako współautora. Wiem, że podobnego wsparcia udzielił również innym osobom”.

Bardzo celnie osobę i 40-letnią pracę Andrzeja Sarwy scharakteryzował jego przyjaciel **dr Alfred Palla**, historyk i teolog:

„Zdolności Andrzeja Sarwy są liczne, a jego kompetencje rozległe. Niektóre z nich, pokrewne dziedzinom, które studiowałem, potrafię ocenić i docenić, zwłaszcza jego znajomość religioznawstwa i teologii. Otrzymał on z tego powodu dwa zasłużone tytuły doktorskie w USA. Jeden z nich za niezwykle wartościową dysertację poświęconą eschatologii zaratusztrianizmu. Cenię sobie zwłaszcza to, że przygotował do druku i opublikował cały szereg dawnych źródeł. Niektóre z nich są jego tłumaczeniami. Wiele nie byłoby zapewne dostępnych w języku polskim, gdyby nie podziwu godne starania i poświęcenie Andrzeja. Podziwiam jego pracowitość, liczne talenty, skromność i pogodę ducha. Andrzej Sarwa to

niezwykły człowiek, który w innym kraju byłby zamożny i sławny, mając tak wiele dzieł na swoim koncie”.

Sam Andrzej Sarwa uważa jednak, że co najmniej połowę wkładu w jego dorobek twórczy ma jego zmarła 3 listopada 2014 r. Żona, bez której cierpliwości i wsparcia niewiele by mógł osiągnąć.

Już po benefisie zorganizowanym dla uczczenia czterdziestolecia twórczości Andrzeja Sarwy, w dniu 28 maja 2015 roku, na wniosek Burmistrza Sandomierza, pana Marka Bronkowskiego, **Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej**, Małgorzata Omilianaowska, uhonorowała Jubilata odznaką „**Zasłużony dla Kultury Polskiej**”.

Odznaką tą udekorował Andrzeja Sarwę pan **Marek Bronkowski** w dniu 28 października 2015 roku na Zamku Królewskim w Sandomierzu podczas uroczystości 25-lecia Obchodów samorządu Terytorialnego. W uroczystości wzięli udział m.in.: Ks. bp dr Krzysztof Nitkiewicz Ordynariusz Diecezji Sandomierskiej, Ks. Marcin Chyl, Proboszcz Prawosławnej Parafii św. św. Równych Apostołów Braci Cyryla i Metodego w Sandomierzu, Marek Kwitek Poseł na Sejm RP, Kazimierz Kotowski Wicemarszałek Województwa Świętokrzyskiego, prof. Jerzy Stępień, Katarzyna Ziolo Asystent Burmistrza Sandomierza, Dariusz Socha Kierownik Referatu Kultury, Promocji, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Sandomierzu, Robert Pytka Przewodniczący Rady Miasta Sandomierza i oczywiście członkowie lokalnego samorządu.

Kończąc ten krótki wstęp, życzę Andrzejowi Sarwie, aby napisał jeszcze wiele wartościowych książek.

Andrzej Cebula

Andrzej Sarwa przy pracy (2008). Fot. Elżbieta Sarwa.

Ogólne informacje o autorze:

Andrzej Juliusz Sarwa urodził się 12 kwietnia 1953 r. w Sandomierzu.

Rodzice: Edward (†1989) i Zofia z d. Jagiełło (†2008).

Rodzeństwo: siostra Maria Mieczysława (†2006)

Żona: Elżbieta z d. Kowalska (†2014).

Dzieci: Joanna i Marta.

Pisarz, poeta, tłumacz, dziennikarz.

W 1990 został członkiem **Stowarzyszenia Autorów Polskich**, w 1992 - **Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich**, od 1997 zaś jest członkiem **Związku Literatów Polskich**.

Jest również członkiem kapituły **Literackiej Nagrody Polskiej Literatury Grozy im. Stefana Grabińskiego**.

Posiada tytuł **doktora teologii** (nadany mu na podstawie dysertacji pt. *Postaci zbawicieli w eschatologii zaratusztrianizmu*). Specjalizuje się w eschatologii i w mniejszym stopniu demonologii.

Zainteresowania twórcze:

- literatura piękna (poezja i proza),
- religioznawstwo i teologia,
- przekłady z języków obcych historycznych i religijnych tekstów źródłowych (okres: starożytność i średniowiecze),
- poradniki z zakresu ziółarstwa, uprawy i wykorzystania roślin użytkowych.

Dorobek wydawniczy wg danych Biblioteki Narodowej:

- liczba tytułów ujętych w badaniu - **111**¹.
- łączny nakład wydrukowanych egzemplarzy - **736 000**,
- łączna liczba wydań - **122**.²

-
- 1 Uwzględniono nie wszystkie, ale wyłącznie te książki, które znajdują się w zbiorach BN, nie uwzględniono także publikacji wydanych pod pseudonimami.
  - 2 Źródło: RUCH WYDAWNICZY W LICZBACH LVIII:2012, POLISH PUBLISHING IN FIGURES, ISSN 2083-6953, Biblioteka Narodowa - Zakład Statystyki Wydawnictw, Warszawa 2013, s. 111; RUCH WYDAWNICZY W LICZBACH LIX:2013, POLISH PUBLISHING IN FIGURES, ISSN 2083-6953, Biblioteka Narodowa - Zakład Statystyki Wydawnictw, Warszawa 2015, s. 80.

Nagrody:

- laureat I Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. ks. J. Popiełuszki, **wyróżnienie w dziedzinie prozy** - Bydgoszcz, 18 października 1992 r.
- **doktor *honoris causa*** ortodoksyjnego Seminarium św. Eliasza w USA - Seward, NE, 14 stycznia 2004 r.
- uhonorowany odznaką **Zasłużony dla Kultury Polskiej** przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego - Warszawa, 28 maja 2015 r.

Wyróżnienia:

- nominowany do tytułu Sandomierzanina Roku 2011
- nominowany do tytułu Sandomierzanina Roku 2012
- nominowany do tytułu Sandomierzanina Roku 2014

Książki o Andrzeju Sarwie:

- Małgorzata Ogorzałek, *Andrzej Sarwa - twórczość i dokonania - w 60. rocznicę urodzin*, Wydawnictwo „Spichlerz”, Sandomierz 2013, s. 208, ISBN 978-83-60084-19-9,
- Justyna Nowosielecka, *Twórczość niebanalna i eksperymentalna Andrzeja Sarwy*, Wydawnictwo „Spichlerz”, Sandomierz 2013, s. 208, ISBN 978-83-60084-23-6,
- Małgorzata Ogorzałek, *Andrzej Sarwa - dorobek i osiągnięcia - w 40. rocznicę pracy twórczej* [wstępem opatrzył Andrzej Cebula], Wydawnictwo „Spichlerz”, Sandomierz 2015, s. 184, ISBN 978-83-60084-25-0,

Wykaz wyższych uczelni oraz instytutów badawczych i naukowych w Czechach, Polsce i na Słowacji, których pracownicy naukowci i studenci korzystali z publikacji Andrzeja Sarwy, cytowali je lub odwoływali się do nich:

Republika Czeska

1. Masarykova Univerzita v Brně.
2. Mendelova Univerzita v Brně.
3. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
4. Vysoká Škola Hotelová v Praze.

Republika Słowacka

5. Slovenská Poľnohospodárska Univerzita v Nitre.

Rzeczpospolita Polska

6. Akademia Jana Długosza w Częstochowie.
7. Akademia Morska w Gdyni.
8. AlmaMer Szkoła Wyższa w Warszawie.
9. Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy.
10. Gdański Uniwersytet Medyczny.
11. Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk.
12. Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk.
13. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.

14. Kolegium Filozoficzno-Teologiczne Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie.
15. Komitet Nauk o Żywności Polskiej Akademii Nauk.
16. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie.
17. Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu.
18. Politechnika Śląska.
19. Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie.
20. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.
21. Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach.
22. Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu.
23. Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.
24. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.
25. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.
26. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.
27. Uniwersytet Łódzki.
28. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.
29. Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu.
30. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku.
31. Uniwersytet Medyczny w Lublinie.
32. Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu.
33. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.
34. Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie.
35. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.
36. Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu.
37. Uniwersytet Rolniczy im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu.
38. Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie.
39. Uniwersytet Rzeszowski.
40. Uniwersytet Szczeciński.
41. Uniwersytet Śląski w Katowicach.
42. Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy.
43. Uniwersytet w Białymstoku.
44. Uniwersytet Warmińsko Mazurski.
45. Uniwersytet Warszawski.
46. Uniwersytet Wrocławski.
47. Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu.

48. Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu.
49. Wyższa Szkoła Inżynierii Bezpieczeństwa i Ekologii w Sosnowcu.
50. Wyższa Szkoła Teologiczno-Społeczna w Warszawie.
51. Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Świdnickiej.
52. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie.

Wykaz publikacji Andrzeja Sarwy, z których korzystali wykładowcy i studenci wyższych uczelni w Polsce i za granicą:

Publikacje samodzielne:

1. *Albigensi*, Sandomierz 2006.
2. *Arda Wiraz namag, Księga o pobożnym Wirazie*, Sandomierz 2005, 2009.
3. *Aronia czarnoowocowa*, [w:] „Wiadomości Zielarskie” 1990, nr 9.
4. *Baśnie i legendy z różnych stron świata*, Tarnów 1993.
5. *Cień Władcy Sabatu*, Tarnów 1993, Sandomierz 2011.
6. *Czczyciele ognia, czasu i szatana: religie Iranu*, Sandomierz, 2006, 2008.
7. *Dalekowschodnie rośliny lecznicze*, Katowice 1992.
8. *Dni Mahdiego: zaświaty w wierzeniach muzulmańskich*, Sandomierz 2010.
9. *Dogmat smutku*, [w:] „Zagadka jesiennej nocy”, Sandomierz 2010.
10. *Duchy starych cmentarzy: Pop z Cmentarza Katedralnego*, [w:] „Nie z tej Ziemi”, 1994 nr 1 (41).
11. *Egzotyczne rośliny użytkowe w domu i w ogrodzie*, Warszawa 1989.
12. *Gałązka rajskej jabłoni*, Łódź 1991, Sandomierz 2013.
13. *Herbata*, [w:] „Wiadomości Zielarskie”. Nr 3/1989.
14. *Herezjarchowie i schizmatycy*, Poznań 1991.
15. *Horror utajonej świątyni*, [w:] „Zagadka jesiennej nocy”, Sandomierz 2010.

16. *Jakub i Małgorzata*, [w:] „Zagadka jesiennej nocy”, Sandomierz 2010.
17. *Lecznicze nalewki*, Warszawa 2000.
18. *Lecznicze przyprawy*, Warszawa 2001.
19. *Legendy i opowieści sandomierskie*, Sandomierz 2003.
20. *Ludzie o nadludzkich mocach*, Sandomierz 2008.
21. *Mabinogion. Cztery Gałęzie Mabinogi*, przeł. A. Sarwa, Sandomierz 2008.
22. *Manicheizm i manichejskie teksty sakralne*, Sandomierz 2009.
23. *Manichejskie teksty sakralne*, przeł. Sarwa A., Sandomierz 2006.
24. *Mariawityzm*, [w:] „Fikcje i Fakty”, 1985, nr 9.
25. *O szatanie, czarach, opętaniu i czcicielach złego*, Tarnów 1993.
26. *O śmierci, antychryście i o końcu świata*, Tarnów 1992.
27. *Opowieść o Halinie córce Piotra z Krepy*, Katowice 1991.
28. *Porwanie mistrza Twardowskiego*, [w:] „Zagadka jesiennej nocy”, Sandomierz 2010.
29. *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Islamu*, Warszawa 2002.
30. *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Kościoła Wschodniego*, Łódź 2003.
31. *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Zaratusztrianizmu*, Sandomierz 2005.
32. *Sad inny niż wszystkie*, Katowice 1992.
33. *Słowo o wyprawie Igora*, tłum. A. Sarwa, Sandomierz 2008, 2009.
34. *Strzyga*, Sandomierz 2006, 2014.
35. *Syn zatracenia. Zaświaty w wierzeniach Kościołów tradycji katolickiej*, Sandomierz 2006.
36. *Synowie Boży i córki ludzkie - kim byli Nefilimowie?*, Thriskeia: portal internetowy, 2007.
37. *Szlachetne i dzikie drzewa, krzewy i pnącza owocowe. Uprawa i pielęgnacja*, Warszawa 2000.
38. *Święta i Boska liturgia Błogosławionego Ojca naszego Germana, Biskupa Paryskiego. Zwana też Gallikańską Liturgią Świętą*, tłum. i oprac. A. Sarwa, Sandomierz 2012.

39. *Święta i Boska Liturgia Świętego Apostoła Jakuba, brata Pańskiego i pierwszego biskupa Jerozolimy. Wersja syryjska*, tłum. i oprac. A. Sarwa, Sandomierz 2013.
40. *Tajemna Księga Katarów*, Sandomierz 2006.
41. *Tajemnice czterystu ziół*, Tarnów 1995.
42. *Teksty piramid z piramidy Unisa*, tłum. Andrzej Sarwa, Sandomierz 2006, 2009.
43. *Velká kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny*, Liberec 2007.
44. *Wielka księga nalewek*, Warszawa 2005.
45. *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001.
46. *Zagadka jesiennej nocy*, [w:] „Zagadka jesiennej nocy”, Sandomierz 2010.

Publikacje we współautorstwie:

47. *Awesta*, tł. A. Sarwa, P. Żyra, t. 1-3, Sandomierz 2010-2011.
48. *Czarna Księga oraz inne teksty sakralne jazydów*, przeł. G. Ciecieląg i A. Sarwa, Sandomierz 2010.
49. *Mabinogion. Romanse arturiańskie*, przeł. E. Nogieć, A. Nowak, A. Sarwa, Sandomierz 2008.

Publikacje Andrzeja Sarwy wykorzystywane jako literatura przedmiotu na uczelniach wyższych:

Co najmniej **11 publikacji samodzielnych**, których autorem jest Andrzej Sarwa, oraz co najmniej **2 publikacje we współautorstwie**, których Andrzej Sarwa jest tłumaczem lub współtłumaczem zostało ujęte w programach nauczania i w spisach literatury podstawowej, lub uzupełniającej do **29 przedmiotów na 13 uczelniach**.³ Owe uczelnie to:

1. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie:

Instytut Religioznawstwa

Nazwa przedmiotu: **Teoria mitu**

Prowadzący: prof. dr hab. Andrzej Szyjewski

Literatura:

A. Sarwa, *Eschatologia Kościoła wschodniego* Łódź 2002;

A. Sarwa, *Eschatologia islamu*, Łódź 2003⁴.

Instytut Religioznawstwa

Nazwa przedmiotu: **Religie Bliskiego Wschodu I (Egipt, Mezopotamia, Iran)**

---

3 Jak udało się ustalić, wyłącznie na podstawie informacji, do których dotarto w Internecie.

4 Źródło: https://www.usosweb.uj.edu.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot%28prz_kod:WFz.IR-B@12f05%29 [dostęp: 21 czerwca 2013 r.].

Literatura - teksty źródłowe: *Awesta*, tł. A. Sarwa, P. Żyra, t. 1-3, Sandomierz 2010-2011⁵.

Katedra Porównawczych Studiów Cywilizacji, Kulturoznawstwo
Nazwa przedmiotu: **Śmierć i jej skutki w świecie bizantyjsko-słowiańskiego prawosławia w planie obrzędowym i eschatologicznym**

Prowadzący: prof. dr hab. Andrzej Szyjewski

Literatura:

A. Sarwa, *Eschatologia Kościoła wschodniego*, Łódź 2002⁶.

Instytut Orientalistyki

Nazwa przedmiotu: **Islam**

Prowadzący: dr Ignacy Nasalski

Literatura:

A. Sarwa, *Eschatologia islamu*, Łódź 2003⁷.

2. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie:

Wydział Teologiczny - Instytut Teologii Ogólnej

Nazwa przedmiotu: **Teologia dogmatyczna - eschatologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk

Literatura:

A. Sarwa, *Syn zatracenia. Zaświaty w wierzeniach Kościołów tradycji katolickiej*, Sandomierz 2006⁸.

---

5 Źródło: https://www.usosweb.uj.edu.pl/kontroler.php?action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazZajecia%28zaj_cyk_id:235232;gr_nr:4%29 [dostęp: 26 czerwca 2013].

6 *Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Program Studiów 2010/2011. Katedra Porównawczych Studiów Cywilizacji, Kulturoznawstwo*, Kraków 2010, s. 137.

7 Źródło: <https://www.usosweb.uj.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot&kod=WF.IO-M-IND-2-14B> [dostęp: 3 sierpnia 2015].

8 Źródło: http://www.ects.uksw.edu.pl/pl/courses/view?prz_kod=WT-FW-ESCH [dostęp: 21 czerwca 2013 r.].

Wydział Teologiczny - Instytut Teologii Ogólnej

Nazwa przedmiotu: **Eschatologia Kościoła Wschodniego**

Prowadzący: ks. dr Janusz Aptacy

Literatura:

A. Sarwa, *Eschatologia Kościoła wschodniego*, Łódź 2003⁹.

Wydział Teologiczny - Instytut Teologii Ogólnej

Nazwa przedmiotu: **Kultura i religia starożytnego Iranu**

Prowadzący: mgr Maria Brzuzek

Literatura podstawowa:

Awesta, przeł. A. Sarwa i P. Żyra, Sandomierz 2013.

A. Sarwa: *Manicheizm i manichejskie teksty sakralne*, Sandomierz 2009.

Literatura uzupełniająca:

A. Sarwa, *Czyciele czasu, ognia i szatana - religie Iranu*, Sandomierz 2006¹⁰.

Wydział Teologiczny - Instytut Teologii Apostolstwa

Nazwa przedmiotu: **Antropologia teologiczna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk

Literatura:

A. Sarwa, *Syn zatracenia. Zaświaty w wierzeniach Kościołów tradycji katolickiej*, Sandomierz 2006¹¹.

3. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Wydział Filozoficzny. Katedra Dialogu Kultur i Religii

Nazwa przedmiotu: **Islam**

Prowadzący: ks. dr Krzysztof Modras

---

9 Źródło: http://www.ects.uksw.edu.pl/pl/courses/view?prz_kod=WT-DMI-EKW [dostęp: 21 czerwca 2013 r.].

10 Źródło: https://usosweb.uksw.edu.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot%28prz_kod:WT-FW-CKR%29 [dostęp: 2 sierpnia 2015 r.].

11 Źródło: https://usosweb.uksw.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot&kod=WT-FOA-ATEOLO [dostęp: 2 sierpnia 2015 r.].

Literatura:

A. Sarwa, *Eschatologia islamu*, Łódź 2003¹².

Wydział Teologii. Instytut Teologii Fundamentalnej

Nazwa przedmiotu: **Teologia Fundamentalna (stacjonarne doktoranckie). Teologia islamska**

Prowadzący: ks. dr Adam Wąs

Literatura uzupełniająca:

A. Sarwa, *Eschatologia islamu*, Łódź 2003¹³.

Katedra Religioznawstwa i Misjologii

Nazwa przedmiotu: **Islam**

Prowadzący: Ks. dr Stanisław Grodź

Literatura podstawowa:

A. Sarwa, *Eschatologia islamu*, Łódź 2003¹⁴.

Katedra Historii Starożytnej i Bizantyńskiej

Nazwa przedmiotu: **Religie wschodu starożytnego**

Prowadzący: dr hab. Maciej Münnich

Literatura źródłowa:

Teksty piramid z piramidy Unisa, tł. A. Sarwa, Sandomierz 2006¹⁵.

Wydział Biotechnologii i Nauk o Środowisku. Instytut Biotechnologii. Biotechnologia - studia stacjonarne II stopnia

Nazwa przedmiotu: **Lecznicze związki roślinne**

Prowadzący: dr Aleksandra Seta-Koselska

Literatura uzupełniająca:

---

12 *Katolicki Uniwersytet Jana Pawła II w Lublinie. Wydział Filozofii Informator o Studiach na Rok Akademicki 2011/2012*, Lublin 2011, s. 231.

13 Źródło: <http://e.kul.pl/qlsale.html?op=10&zid=363086>. [dostęp: 17 stycznia 2015].

14 Źródło: *Katolicki Uniwersytet Jana Pawła II w Lublinie. Wydział Filozofii Informator o Studiach na Rok Akademicki 2007/2008*, Lublin 2007, s. 264.

15 Źródło: <http://pracownik.kul.pl/maciej.munnich/zajecia>. [dostęp: 17 stycznia 2015].

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001¹⁶.

4. Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza. Studium Generale Sandomiriense w Sandomierzu

Wydział Humanistyczny. Kierunek: Filologia polska

Nazwa przedmiotu: **Literatura regionalna**

Prowadzący: dr Janina Stadnik,

Literatura podstawowa:

A. Sarwa, *Opowieść o Halinie, córce Piotra z Krępy*, Katowice 1991.

5. Uniwersytet Łódzki

Wydział Filozoficzno-Historyczny

Nazwa przedmiotu: **Fundamentalizm a sztuka. Od starożytności do początków średniowiecza**

Prowadzący: mgr Alicja Rekęć

Literatura:

A. Sarwa, *Eschatologia Kościoła wschodniego*, Łódź 2003;

A. Sarwa, *Herezjachowie i schizmatycy*, Poznań 1991¹⁷.

Wydział Biologii i Ochrony Środowiska

Nazwa przedmiotu: **Botanika**

Prowadzący: prof. UŁ dr hab. Mirosław Godlewski, prof. UŁ dr hab. Jeremi Kołodziejek

Literatura:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001¹⁸.

---

16 Źródło: <http://e.kul.pl/qlsale.html?op=10&zid=364246>. [dostęp: 10 sierpnia 2015].

17 Źródło: https://usosweb.uni.lodz.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot%28prz_kod:0200-B018SD%29 [dostęp: 21 czerwca 2013 r.].

18 Źródło: https://usosweb.uni.lodz.pl/kontroler.php?_action=actionx:%3Akatalog2%2Fprzedmioty%2FpokazPrzedmiot%28prz_kod%3A1600-DLK3BO%29&lang=2. [dostęp: 26 czerwca 2013].

Wydział Biologii i Ochrony Środowiska.

Nazwa przedmiotu: **Rośliny lecznicze i przyprawowe**

Prowadzący: prof. UŁ dr hab. Jeremi Kołodziejek

Literatura:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001¹⁹.

6. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej UMCS

Wydział Chemii

Nazwa przedmiotu: **Botanika farmakologiczna**

Prowadzący: dr Anna Łuczycka-Popiel (Zakład Geobotaniki, Instytut Biologii)

Literatura:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001²⁰.

7. Uniwersytet Wrocławski

Instytut Studiów Międzynarodowych

Nazwa przedmiotu: **Islam**

Prowadzący: dr Jarosław Jarząbek

Spis zalecanych lektur:

A. Sarwa, *Eschatologia islamu*, Łódź 2002²¹.

Wydział Nauk Biologicznych

Nazwa przedmiotu: **Reakcje roślin na środowiskowe czynniki stresowe**

Prowadzący: prof. dr hab. Grażyna Kłobus

Spis zalecanych lektur:

---

19 Źródło: [https://usosweb.uni.lodz.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot\(prz_kod:0400-B1M74D\)](https://usosweb.uni.lodz.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot(prz_kod:0400-B1M74D)) [dostęp: 26 czerwca 2013].

20 Źródło: <http://old.sjk.umcs.lublin.pl/sylabus/2656/print> [dostęp: 26 czerwca 2013].

21 Źródło: https://usosweb.uni.wroc.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot%28prz_kod:26-BM-Z2-E02-I%29 [dostęp: 12 stycznia 2015].

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001²².

Wydział Nauk Biologicznych. Katedra Bioróżnorodności i Ochrony Szaty Roślinnej

Nazwa przedmiotu: **Ochrona i pozyskiwanie roślin leczniczych**

Prowadzący: dr Anna Jakubska-Busse

Zalecana literatura:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001²³.

Wydział Nauk Biologicznych.

Nazwa przedmiotu: **Rośliny lecznicze**

Prowadzący: dr Jarosław Proćków

Spis zalecanych lektur:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001²⁴.

Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska

Nazwa przedmiotu: **Rośliny lecznicze**

Wykładowca: dr Jarosław Proćków

Spis zalecanych lektur:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001²⁵.

8. Akademia Jana Długosza w Częstochowie

Instytut Chemii i Ochrony Środowiska

Nazwa przedmiotu: **Ekologia stosowana (specj. analiza środowiskowa)**

-
- 22 Źródło: 5 ECTS - Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska: www.msos.uni.wroc.pl/file/katalogects.doc [dostęp: 26 czerwca 2013].
- 23 Źródło: <http://lib.znate.ru/docs/index-19516.html?page=23> i <http://pldocs.docdat.com/docs/index-94026.html?page=49> [dostęp: 26 czerwca 2013].
- 24 Źródło: Alfabetyczny Opis Efektów Kształcenia na Przedmiotach Studiów II Stopnia - Biologia - www.biologia.uni.wroc.pl/ i <http://lib.znate.ru/docs/index-19516.html?page=23> [dostęp: 11 sierpnia 2015].
- 25 Źródło: [msos.uni.wroc.pl/file/katalogects.doc](http://www.msos.uni.wroc.pl/file/katalogects.doc) [dostęp: 2 sierpnia 2015].

Prowadzący: dr Anna Śliwińska-Wyrzychowska, dr Cezary Gębicki, dr Dariusz Świerczewski

Literatura podstawowa:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001²⁶.

9. Uniwersytet Warmińsko Mazurski

Wydział Nauk o Środowisku

Nazwa przedmiotu: **Rośliny ozdobne i lecznicze**

Prowadzący: dr inż. Bożena Jaworska

Literatura uzupełniająca:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001²⁷.

10. Uniwersytet Warszawski

Wydział Biologii. Studia Podyplomowe dla nauczycieli drugiego przedmiotu

Prowadzący: dr Hanna Werblan-Jakubiec

Nazwa przedmiotu: **Edukacja środowiskowa**

Literatura podstawowa:

A. Sarwa²⁸, *Egzotyczne rośliny użytkowe w domu i w ogrodzie*, Warszawa 1989²⁹.

11. Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Farmakognozja

Nazwa przedmiotu: **Ziołolecznictwo**

---

26 Źródło: ajd.czesz.pl/~ichios/files/ects/programy_predmiotow_OS_II_stopien.pdf [dostęp: 26 czerwca 2013].

27 Źródło: <http://wnos.uwm.edu.pl/uploads/files/krk/turystyka-rekreacja/sylabusy/6sem/6-rosliny-ozdobne-i-lecznicze.pdf> [dostęp: 26 czerwca 2013].

28 W informatorze zrobiono błąd w nazwisku, zapisując go w formie „Sarwa”.

29 Źródło: http://www.biol.uw.edu.pl/podyplomowedlanauczycieli/pliki/EnvE-du_4_skrypt.pdf [dostęp: 26 czerwca 2013].

Literatura dla zainteresowanych przedmiotem:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001³⁰.

12. Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy

Wydział Technologii i Inżynierii Chemicznej. Zakład Syntezy Organicznej i Technologii Leków, Instytut Technologii Chemicznej Organicznej,

Nazwa przedmiotu: **Leki pochodzenia naturalnego**

Prowadzący: prof. dr hab. inż. Maria Swarcewicz,

Literatura podstawowa:

A. Sarwa, *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001³¹.

13. AlmaMer Szkoła Wyższa w Warszawie

Wydział Ochrony Zdrowia. Kierunek: Kosmetologia

Nazwa przedmiotu: **Surowce roślinne w kosmetykach i przyprawach**

Prowadzący: prof. dr Janusz Merski,

Literatura podstawowa:

A. Sarwa, *Lecznicze przyprawy*, Warszawa 2011³².

---

30 Źródło: http://fgz.edu.pl/pl/index.php3?i=d_bibl&r=d_bibl_trad [dostęp: 26 czerwca 2013].

31 Źródło: http://www.wtiich.zut.edu.pl/fileadmin/pliki/wtiich/dla_studentow/sylabusy/-2012/Technologia_Chemiczna_S2_-_sylabusy_do_2012.pdf [dostęp: 10 sierpnia 2015].

32 Źródło: www.almamer.pl/aaa/karty_przedmiotow/Kosmetologia.pdf [dostęp: 31 grudnia 2014].

Księgi liturgiczne

Andrzej Sarwa przetłumaczył i przygotował do druku nigdy dotychczas niepublikowane w języku polskim księgi liturgiczne, które odnotowują:

Komisja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski.

1. Tytuł: *Święta i Boska liturgia Błogosławionego Ojca naszego Germana, Biskupa Paryskiego. Zwana też Gallikańską Liturgią Świętą*, red. Andrzej Sarwa, Sandomierz 2012³³,

Sekcja Patrystyczna przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski.

2. Tytuł: *Liturgia św. Jakuba, Brata Pańskiego*, tłum. A. Sarwa, Sandomierz 2013³⁴.

---

33 *Święta i Boska liturgia Błogosławionego Ojca naszego Germana, Biskupa Paryskiego. Zwana też Gallikańską Liturgią Świętą*, red. Andrzej Sarwa, Wydawnictwo Armoryka, Sandomierz 2012, [w:] Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski. Księgi liturgiczne: zestawienie za rok 2012 - http://www.kkbids.episkopat.pl/index.php?Wybr=_&NrM=12 [dostęp: 21 czerwca 2013 r.].

34 *Święta i Boska Liturgia Świętego Apostoła Jakuba, brata Pańskiego i pierwszego biskupa Jerozolimy. Wersja syryjska, tłum. (z języka rosyjskiego) A. Sarwa*, Wydawnictwo Armoryka, Sandomierz 2013, [w:] Sekcja Patrystyczna przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski.

Odwołania do literatury autorstwa Andrzeja Sarwy w pracach naukowych:

Doktoraty

1. Adam Krawczyk, *Terroryzm ugrupowań fundamentalistycznych na obszarze Izraela w drugiej połowie XX wieku*, Praca doktorska napisana pod kierunkiem doc. dr hab. Andrzeja Topola, Uniwersytet Śląski w Katowicach. Wydział Nauk Społecznych. Instytut Historii, Katowice 2007, odwołanie do: Sarwa A., *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Islamu*, Warszawa 2002,
2. Monika Polaczek, *Antropologiczne podstawy dialektyki idei w twórczości Fiodora Dostojewskiego*, Praca doktorska napisana pod kierunkiem Prof. dr hab. Bogdana Dembińskiego, Uniwersytet Śląski Wydział Nauk Społecznych. Instytut Filozofii, Katowice 2007, odwołanie do: Sarwa A., *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Kościoła wschodniego*, Łódź 2003,
3. Iwona Zogas-Osadnik, *Przebóstwienie (theosis) jako kategoria antropologiczna w ujęciu św. Gregoriosa Palamasa (1296-1359)*, Praca doktorska napisana na Seminarium Antropologii Chrześcijańskiej pod kierunkiem Ks. Bp. Prof. Dr. Hab. Ignacego Deca, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Wrocław 2009, od-

---

Nowości Wydawnicze - <http://pater.z.win.pl/index.php/nowosci-wydawnicze>
[dostęp: 21 czerwca 2013 r.]

- wołanie do: Sarwa A., *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Kościoła Wschodniego*, Warszawa 2002,
4. Justyna Deręgowska, *Dziecko z chorobą nowotworową w rodzinie : diagnoza, wsparcie*, Praca doktorska. Promotor: prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek, **Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu**, Wydział Studiów Edukacyjnych. Zakład Poradnictwa Społecznego, Poznań 2010, odwołanie do: Sarwa A., *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Kościoła wschodniego*, Łódź 2003,
  5. Justyna Chanaj-Kaczmarek, *Badania fitochemiczne związków polifenolowych w ziele żóltlicy drobnokwiatowej (Galinsoga parviflora cav., Asteraceae)*. Rozprawa Doktorska. Promotor: prof. dr hab. n. farm. Irena Matławska, **Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu**, Katedra i Zakład Farmakognozy, Poznań, 2013, odwołanie do: Sarwa A., *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001,
  6. Dorota Staszek, *Badania związków fenolowych w wybranych gatunkach szawwii (Salvia sp.) metodami chromatograficznymi HPLC i TLC* (zamknięcie przewodu doktorskiego). Promotorzy pracy: Prof. dr hab. Teresa Kowalska, Zakład Chemii Ogólnej i Chromatografii Instytut Chemii Uniwersytet Śląski w Katowicach; Prof. dr hab. Monika Waksmundzka-Hajnos Zakład Chemii Nieorganicznej Uniwersytet Medyczny w Lublinie Instytut Chemii, **Uniwersytet Śląski Katowice**, 2012, odwołanie do: Sarwa A., *Wielki leksykon roślin leczniczych*, Warszawa 2001,
  7. Justyna Stefanowicz-Hajduk, *Zróżnicowanie genetyczne oraz ocena aktywności biologicznej metabolitów wtórnych Paris quadrifolia L. i Polygonatum multiflorum (L.) All.*, Praca doktorska wykonana w Katedrze i Zakładzie Biologii i Botaniki Farmaceu-

tycznej Wydziału Farmaceutycznego **Akademii Medycznej w Gdańsku**, sfinansowana w ramach grantu promotorskiego Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Promotor Prof. dr hab. J. Renata Ochocka, Gdańsk 2008, odwołanie do: Sarwa A., **Wielki leksykon roślin leczniczych**, Warszawa 2001.

8. Łukasz Wojtal, **Badania frakcji lotnej metabolitów wtórnych wybranych gatunków szalwii (*Salvia sp.*) metodami chromatograficznymi GC-MS i LC**. Praca doktorska. Promotorzy: prof. dr hab. Teresa Kowalska (Zakład Chemii Ogólnej i Chromatografii Uniwersytet Śląski w Katowicach) i prof. dr hab. Monika Waksmundzka-Hajnos (Zakład Chemii Nieorganicznej) Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Praca doktorska wykonana w Zakładzie Chemii Ogólnej i Chromatografii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Katowice 2011, odwołanie do: Sarwa A., **Wielki leksykon roślin leczniczych**, Warszawa 2001,
9. Michał Wysocki, **Związki polifenolowe w ziele dymnicy lekarskiej (*Fumaria officinalis*)**. Rozprawa doktorska. Promotor: prof. dr hab. n. farm. Irena Matławska, **Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu** Katedra i Zakład Farmakognozji, Poznań, 2014, odwołanie do: Sarwa A., **Wielki leksykon roślin leczniczych**, Warszawa 2001,

Prace magisterskie licencjackie, bakalaureackie:

Republika Czeska

1. Vít Melichar, Bc., **Příprava ovocných kvasů a jejich vliv na výrobu ovocných destilátů. Bakalářská práce**, Vedoucí bakalářské práce: Ing. Dana Johnová, **Vysoká Škola Hotelová v Praze**, Katedra Hotelnictví, Praha 2014, odwołanie do: Sarwa A.J., **Velká**

kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny, Liberec 2007,

2. Veronika Pechtorová, Bc., *Obsah alkoholu a CO₂ v závislosti na extraktu v jednotlivých fázích výroby piva*, Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. Stanislav Kráčmar, DrSc., **Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně**, Fakulta technologická, Zlín 2012, odwołanie do: Sarwa A.J., *Velká kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny*, Liberec 2007,
3. Petra Roubíčková, Bc., *Příprava, konzervace a hodnocení moštů*. *Diplomová práce*, Vedoucí práce: Ing. Doubravka Rožnovská, Ph.D., **Mendelova Univerzita v Brně. Agronomická fakulta. Ústav technologie potravin**, Brno 2011, odwołanie do: Sarwa A.J., *Velká kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny*, Liberec 2007,
4. Sabina Sedláčková, Bc., *Technologie z pracování léčivých bylin*. *Bakalářská práce*, Vedoucí práce: doc. Ing. Jindřiška Kučerová, Ph.D. **Mendelova Univerzita v Brně. Agronomická fakulta. Ústav technologie potravin**, Brno 2015, odwołanie do: Sarwa A.J., *Velká kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny*, Liberec 2007,
5. Lucie Klimková, Bc., *Nálezy pražnic z Břeclavi - Pohanska poloha Lesní školka*. *Bakalářská práce*, Vedoucí práce: prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D., **Masarykova Univerzita. Filozofická Fakulta. Ústav Archeologie a Muzeologie**, Brno 2013, odwołanie do: Sarwa A.J., *Velká kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny*, Liberec 2007,

6. Pavla Šimíčková, Bc., *Hodnocení vegetativních a generativních znaků a vlastností širšího sortimentu kdouloně obecné (Cydonia oblonga Mill.). Diplomová práce*, Vedoucí práce: Ing. Stanislav Boček, Ph.D., Mendelova univerzita v Brně. **Zahradnická fakulta v Lednici**, Lednice 2010, odwołanie do: Sarwa A.J., *Velká kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny*, Liberec 2007.

Republika Słowacka

Lenka Štachelová, Bc., *Chemická bezpečnosť ovocných destilátov. Diplomová práca*, Školiteľ: Lubomír Lopašovský, MVDr. PhD., **Slovenská Poľnohospodárska Univerzita v Nitre. Fakulta Biotechnológie a Potravinárstva**, Nitra 2011, odwołanie do: Sarwa A.J., *Velká kniha o domácí výrobě lihových nápojů: likéry, vína, piva, medoviny z léčivých rostlin, ovoce a zeleniny*, Liberec 2007,

Rzeczpospolita Polska

7. Justyna Nowosielecka, Mgr., *Twórczość niebanalna i eksperymentalna Andrzeja Sarwy*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dr hab. prof. UR Kazimierza Maciąga, Uniwersytet Rzeszowski. Wydział Filologiczny. Instytut Filologii Polskiej, Rzeszów 2013, odwołanie do całej twórczości Andrzeja Sarwy,

Maciej Witala, Lic., *Wierzenia, praktyki i architektura grobowa w starożytnym Egipcie w okresach Wczesnodynastycznym i Starożytnego Państwa*, praca licencjacka, Promotor: dr Katarzyna Balbuza, Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu, Kierunek: Turystyka i Rekreacja, Poznań 2011, odwołanie do: *Teksty piramid z piramidy Unisa*, tłum. Andrzej Sarwa, Sandomierz 2009,

Książki i artykuły naukowe i popularnonaukowe, encyklopedie, leksykony, słowniki, bibliografie:

Historia, religioznawstwo, teologia

1. Auda J., *Chcemy nowej interpretacji Koranu*, Źródło: Qantara [w:] <https://islampopolsku.wordpress.com/tag/artykuly/>, odwołanie do: Sarwa A., *Największe oszustwo Iblisa*, [w:] *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Islamu*, Łódź 2003.
2. Białczyński C., *Ignacy Pietraszewski (1796-1869) i jego ZendAwesta (Zen-Daszt) - Strażnik Wiary Słowian*, [w:] „BIAŁCZYŃSKI” - <https://bialczynski.wordpress.com/2012/05/05/ignacy-pietraszewski-1796-1869-i-jego-zendawesta-zen-daszt-straznik-wiary-slowian-iv-sssss-wilno/> [dostęp: 5 lipca 2013], odwołanie do: *Zędaszta, to jest życiodawcza książeczka Zoroastra albo Awesta Wielka*. Przeł. Ignacy Pietraszewski, zredagowali i wstępem opatrzyli: **Julian Edgar Kassner** i **Andrzej Sarwa**, Sandomierz 2011.
3. Blaza M. S.J., *Modlitwa za zmarłych w Kościele prawosławnym*, [w:] „Przegląd Powszechny” 11 (1014) 2005, s. 27-40, odwołanie do: Sarwa A., *Rzeczy ostateczne człowieka i świata. Eschatologia Kościoła wschodniego*, Łódź 2002, s. 80-90.
4. Brzostowska-Pociecha A. (katedra Historii Sztuki Bizantyńskiej i Postbizantyńskiej na Uniwersytecie im. kard. S. Wyszyńskiego

Od lewej: Andrzej Sarwa, Andrzej Cebula i Cezary Łutowicz.

Andrzej Sarwa z córkami.

Andrzej Sarwa z rodziną i przyjaciółmi. Z tyłu od lewej: artysta rzeźbiarz Szczepan Siudak, Andrzej Cebula, z przodu: Marta Szypra, Andrzej Sarwa, Marta Sarwa i w tle Joanna Sarwa, robi zdjęcie aparatem komórkowym.

Andrzej Sarwa z córką Martą.

Spis treści

Andrzej Sarwa jeszcze nie napisał ostatniej książki	5
Ogólne informacje o autorze	11
Zainteresowania twórcze	12
Dorobek wydawniczy wg danych Biblioteki Narodowej	13
Nagrody	14
Wyróżnienia	15
Książki o Andrzeju Sarwie	16
Wykaz wyższych uczelni oraz instytutów badawczych...	17
Wykaz publikacji, z których korzystali wykładowcy i studenci...	20
Publikacje wykorzystywane jako literatura przedmiotu na uczelniach wyższych	23
Księgi liturgiczne	32
Odwołania do literatury autorstwa Andrzeja Sarwy w pracach naukowych	33
Książki i artykuły naukowe i popularnonaukowe...	38
Historia, religioznawstwo, teologia	38
Biologia	48
Encyklopedie, leksykony, słowniki, bibliografie	63
Twórczość pisarska	69
Zestawienie wydawnictw, które publikowały książki Andrzeja Sarwy	70
Zestawienie publikacji Andrzeja Sarwy od 1975 r. do 2013 r.	72
Publikacje samodzielne	72
Literatura piękna: poezja i proza	72
Religioznawstwo i teologia	76
Literatura popularna	80
Leksykony, poradniki	82
Przewodniki	86
Przekłady	87
Na języki obce	87
Z języków obcych	88
Publikacje niesamodzielne	91
Publikacje we współautorstwie	91
Publikacje w antologiach i wydawnictwach zbiorowych	92
Wstępy i posłowania	95
Katalogi wystaw	98
Publikacje w formie elektronicznej	98
Publikacje autorstwa Andrzeja Sarwy w czasopismach i gazetach	104
Słuchowiska i audycje radiowe	134
Publikacje na portalach internetowych	135
Fotografie	157